

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

**DLA GMINY
BOGDANIEC**

NA LATA 2026-2029

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
WSTĘP	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	6
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY BOGDANIEC	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE BOGDANIEC	12
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W BOGDAŃCU	13
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE BOGDANIEC	18
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY BOGDANIEC W 2025 ROKU	20
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	31
REALIZACJA PROGRAMU	38
ADRESACI PROGRAMU	38
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	38
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	39
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	39
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	40
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	41
BIBLIOGRAFIA	43
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	44
SPIS RYSUNKÓW	44
SPIS TABEL	44
SPIS WYKRESÓW	44

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

PP – Posterunek Policji

pp. – punkt procentowy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyka różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp³.

¹Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

²Tamże.

³Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowań na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W 2022 roku podejrzenie popełnienia przestępstwa z uwagi o zapisy ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku 2021, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁷.

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024).

⁵ Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia,

⁸ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023

⁹ Tamże

wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Bogdaniec. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w dotychczas obowiązującym Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

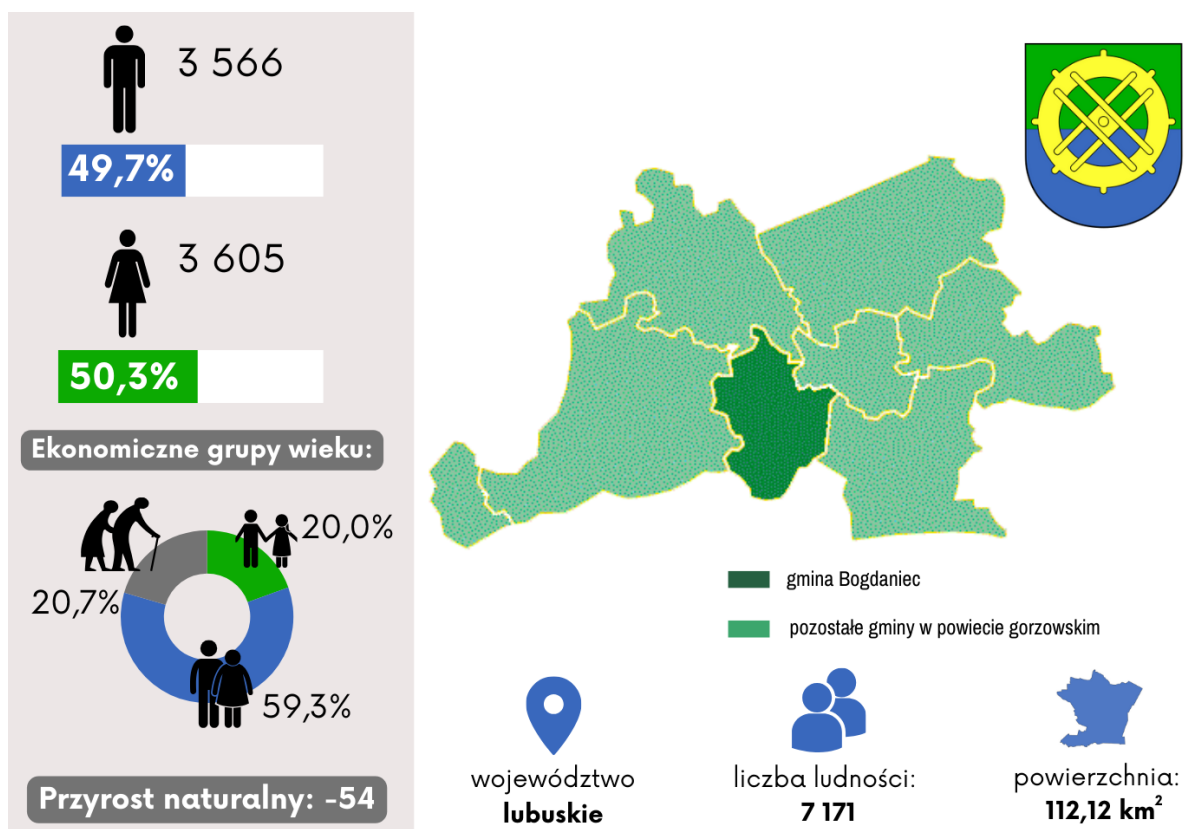

Ponadto, dokument nawiązuje m.in. do zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bogdaniec na lata 2025-2035.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY BOGDANIEC

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Podstawową jednostką działającą na terenie gminy Bogdaniec w zakresie upowszechniania kultury i czytelnictwa jest **Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu**. Zadania z zakresu sportu i rekreacji są na terenie Gminy realizowane m.in. przez Urząd Gminy Bogdaniec oraz organizacje pozarządowe, w tym kluby sportowe.

OŚWIATA

W 2024 roku system oświatowy w gminie Bogdaniec tworzony był przez łącznie 5 placówek publicznych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bogdańcu,
- Szkoła Podstawowa im. Leśników Polskich w Jenińcu z oddziałami przedszkolnymi,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubczynie z oddziałami przedszkolnymi,
- Szkoła Podstawowa im. Włodzimierza Korsaka w Jeninie z oddziałem przedszkolnym,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Jeninie.

JEDNOSTKI POMOCOWE

Na terenie gminy Bogdaniec w zakresie pomocy społecznej działają następujące jednostki organizacyjne i podmioty:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogdańcu,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzyszczyńce,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu,
- Zespół Interdyscyplinarny w Bogdańcu,
- Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Raławiu,
- świetlice środowiskowe.

**Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku – BDL GUS (dane dostępne na dzień opracowania dokumentu) oraz Raporty o stanie Gminy Bogdaniec*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Bogdaniec należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogdańcu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu,
- Zespół Interdyscyplinarny w Bogdańcu,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzyszczynie,
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Raławiu,
- Posterunek Policji w Bogdańcu, w strukturach Komisariatu II Policji w Gorzowie Wielkopolskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim,
- Urząd Gminy Bogdaniec,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki kulturalne i rekreacyjne,
- organizacje pozarządowe.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Bogdaniec należy zaliczyć:

- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

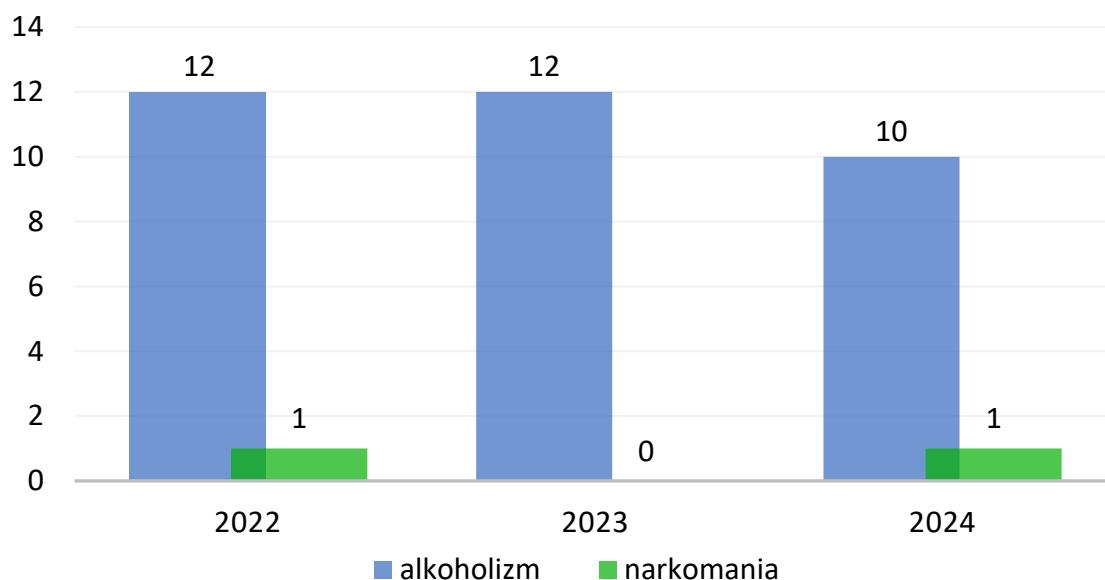

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE BOGDANIEC

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogdańcu z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 10 rodzin. Liczba ta względem 2022 i 2023 roku zmniejszyła się o 2. W roku 2022 i 2024 z pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystało po 1 rodzinie zamieszkującej gminę Bogdaniec.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdował się na piątym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 184, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły 5,4% ogółu. Na przestrzeni lat 2022-2024 udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu ulegał wahaniom, jednakże najniższą wartość osiągnął w 2024 roku.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W BOGDAŃCU

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 3 członków, a ich liczba na przestrzeni lat 2022-2024 utrzymywała się na stałym poziomie¹⁰. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.

¹⁰ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Bogdaniec podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 6 osobami z problemem alkoholowym oraz z 3 członkami ich rodzin. Wystąpiono wówczas do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 mieszkańca Gminy. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa trzykrotnemu spadkowi, z kolei liczba członków rodzin tych osób nieznacznie, ale regularnie wzrastała. W latach 2022-2023 liczba osób wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego była stała i wynosiła 10, natomiast w 2024 roku znacząco spadła do 1 osoby.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu wobec osób z problemem alkoholowym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	18	10	6
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	0	2	3
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	10	10	1

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

W zasobach gminy Bogdaniec w 2024 roku nie funkcjonowały punkty informacyjno-konsultacyjne, ani samopomocowe grupy wsparcia dla osób w kryzysach, w tym zmagających się z problemem uzależnień, osób współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej. Pomoc tym grupom świadczona jest m.in. przez pracowników GOPS w Bogdańcu w formie poradnictwa socjalnego i konsultacji, a także pomocy materialnej. W 2024 roku udzielono 21 tego rodzaju konsultacji. Rodziny, w których występuje problem alkoholizmu, mogą uzyskać także wsparcie ze strony asystenta rodziny. Ponadto, pracownicy socjalni zgłosili do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 1 osobę oraz pomogli 5 rodzinom w sporządzeniu wniosku o podjęcie działań zmierzających do leczenia odwykowego przez osoby uzależnione od alkoholu. Przeprowadzono wówczas także 9 konsultacji z zakresu pomocy psychologicznej i prawnej skierowanej do rodzin, w których występował problem uzależnień oraz przemocy domowej.

Z danych przekazanych przez Komisariat II Policji w Gorzowie Wielkopolskim wynika, że w 2024 roku na terenie Gminy stwierdzono 71 przestępstw, tj. o 9 mniej względem 2023 roku. Liczba ta stanowiła 8,4% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych na terenie podległym Komisariatowi II Policji w Gorzowie Wielkopolskim. Wśród nich 9 stanowiły interwencje dotyczące nietrzeźwych kierujących, 11 czynów związanych z niealimentacją, 4 związane z przemocą domową, 2 dotyczące złamania zakazów sądowych oraz 2 groźby karalne. W 2024 roku na terenie gminy Bogdaniec nie stwierdzono natomiast żadnych czynów zabronionych związanych z posiadaniem środków odurzających. Jak wynika z danych przedstawionych w kolejnej tabeli, na przestrzeni lat 2022-2024 zauważalny był blisko czterokrotny wzrost liczby przestępstw związanych z niealimentacją, z kolei w przypadku przestępstw związanych z ujawnieniem nietrzeźwych kierowców, przemocą domową, złamaniem zakazów sądowych oraz gróźb karalnych widoczne były wahania.

Tabela 2. Analiza przestępczości w kontekście nadużywania alkoholu oraz przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na terenie gminy Bogdaniec w latach 2022-2024

rodzaj przestępstwa	2022	2023	2024
nietrzeźwi kierowcy	9	12	9
niealimentacja	2	8	11
przemoc domowa	4	6	4
złamanie zakazów sądowych	1	4	2
groźby karalne	3	5	2

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Bogdaniec za 2022, 2023 i 2024 rok

Dodatkowo, analizując liczbę interesantów Posterunku Policji w Bogdańcu, w 2024 roku 92 osoby uzyskały porady prawne dotyczące m.in. nadużywania alkoholu i przemocy domowej.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Bogdaniec przeprowadzono 3 programy o potwierdzonej skuteczności, tj. rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Należały do nich:

- „Przyjaciele Zippiego” w którym uczestniczyło 34 uczniów,
- „Trzy koła”, w którym udział wzięło 229 uczniów,
- „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, którym objęto 23 uczniów.

W 2024 roku zrealizowano także inne programy profilaktyczne, finansowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, nieobjęte systemem rekomendacji, w których łącznie wzięło udział 137 uczniów oraz 6 nauczycieli/wychowawców. Należały do nich warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas III-VII, tj. programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży.

Poza wskazanymi wyżej programami, w 2024 roku i w latach poprzednich realizowano inne formy działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle profilaktyczne, festyny i inne imprezy plenerowe, imprezy

sportowe — turnieje, wyścigi, olimpiady (z wyłączeniem pozalekcyjnych zajęć sportowych) oraz konkursy. Wzięło w nich udział łącznie 1 232 uczestników.

W ramach działalności profilaktycznej, na terenie gminy Bogdaniec w 2024 roku organizowano także formy wypoczynku z programami socjoterapeutycznymi dla dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk zagrożonych problemem uzależnień i przemocy domowe. Z tej formy wsparcia skorzystały wówczas 134 osoby. Zrealizowano także 9 różnych form zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, promujących zdrowy i aktywny styl życia oraz wzmacniających więzi rodzinne. Wśród nich znalazły się: spotkania integracyjne, turnieje sportowe, zielone szkoły, mini turnusy wakacyjne, ferie zimowe itp. Dystrybuowano ulotki i inne materiały profilaktyczne w liczbie 648 sztuk, wśród społeczności lokalnej Gminy, dotyczące problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w ramach edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień. Działalność profilaktyczna była także skierowana do osób dorosłych, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. W 2024 roku 60 mieszkańców gminy Bogdaniec uczestniczyło w różnych formach przeciwdziałania uzależnieniom, takich jak: warsztaty, wieczorki, prelekcje, pikniki i spektakle terapeutyczne.

Swój udział w prowadzeniu działań profilaktycznych na terenie gminy Bogdaniec mają również funkcjonariusze Policji. Corocznie realizują oni programy prewencyjne, we współpracy m.in. z placówkami oświaty, klubami seniora, świetlicami wiejskimi itp. Niniejsze programy są ukierunkowane w szczególności na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa wśród społeczności lokalnej, jednakże część z nich dotyczy także szeroko pojętej profilaktyki uzależnień i przemocy.

Istotnym elementem rozwoju lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom jest regularne podnoszenie kompetencji kadr zajmujących się tym obszarem w Gminie. W 2024 roku 18 przedstawicieli lokalnych służb i instytucji, w tym Policji, GOPS, ZI, GKRPA oraz placówek oświatowych, uczestniczyło w 7 szkoleniach z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej. Sfinansowano również 7 warsztatów, kursów i szkoleń specjalistycznych dla nauczycieli, członków GKRPA, funkcjonariuszy Policji oraz pracowników socjalnych, z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w ramach edukacji kadr, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia.

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE BOGDANIEC

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Bogdaniec wyniosła łącznie 9 377 898,03 zł, w tym najwięcej, bo 4 525 373,00 zł o zawartości alkoholu do 4,5%. Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła wówczas 723 083,24 zł, natomiast powyżej 18% – 4 129 441,79 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. W 2024 roku względem roku 2022 całkowita wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Bogdaniec uległa wzrostowi o 25,5%.

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Bogdaniec w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu KCPU-G1, w 2024 roku gminę Bogdaniec zamieszkiwało łącznie 5 950 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę w omawianym roku, wyniosła zatem 576,12 zł. Względem roku 2023 widoczny był nieznaczny spadek w tym zakresie, z kolei w porównaniu do 2022 roku, wartość ta wzrosła o 23,8%.

Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Bogdaniec na przestrzeni lat 2022-2024

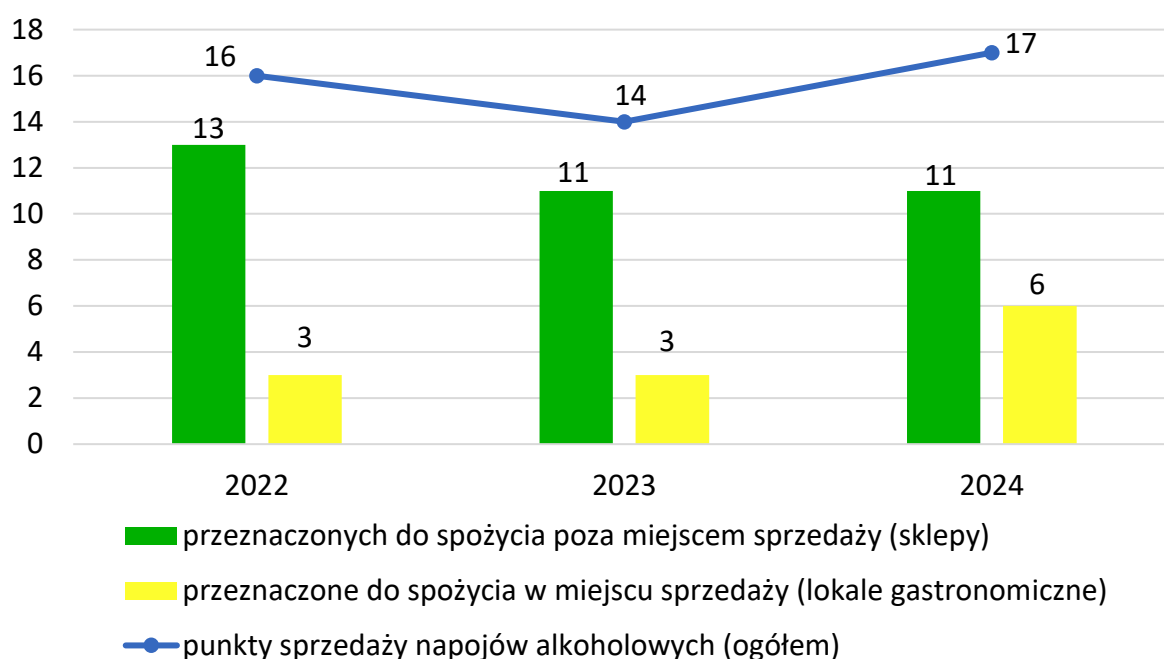

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Bogdaniec ulegała wahaniom, jednakże największą wartość osiągnęła w 2024 roku. Wówczas na jej terenie znajdowało się 11 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) oraz 6 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalii gastronomicznych). W stosunku do lat 2022-2023 liczba sklepów zmniejszyła się o 2, z kolei liczba lokali gastronomicznych wzrosła dwukrotnie.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Bogdaniec na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

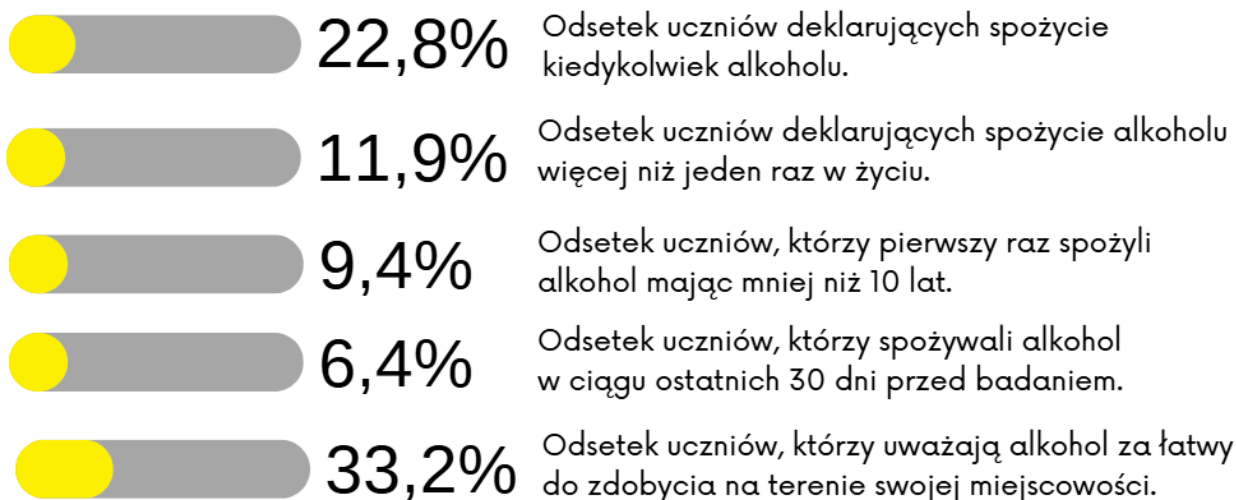

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY BOGDANIEC W 2025 ROKU

W 2025 roku na terenie gminy Bogdaniec zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne wśród lokalnej społeczności, zorientowane przede wszystkim na problem używania środków psychoaktywnych, uzależnień oraz przemocy domowej, w którym uczestniczyło 138 dorosłych mieszkańców Gminy, 202 uczniów uczęszczających do szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy oraz 12 sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień.

Uczniowie

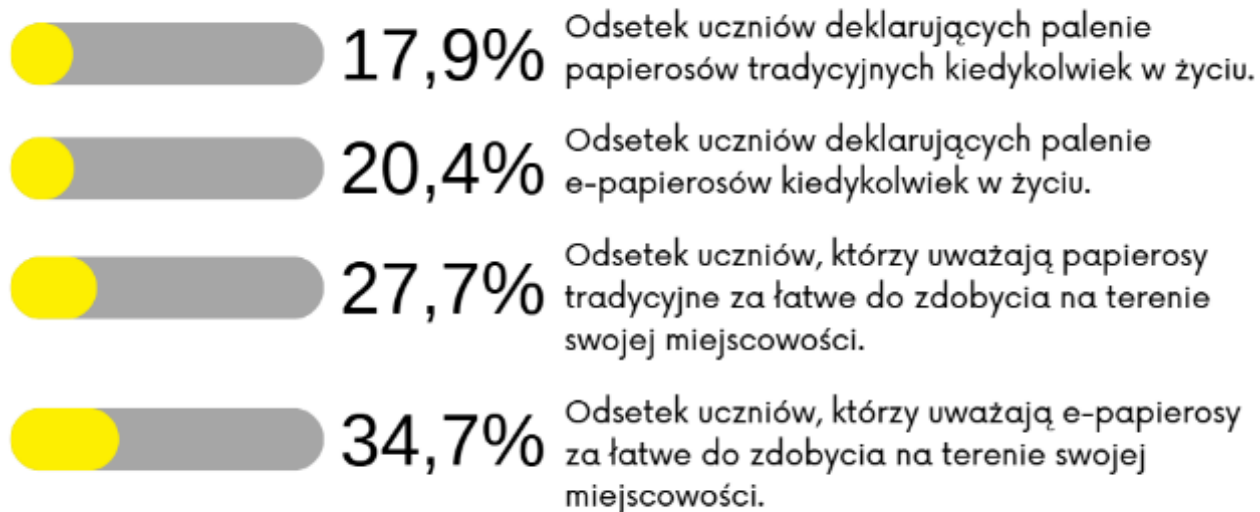
PROBLEM ALKOHOLOWY

*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

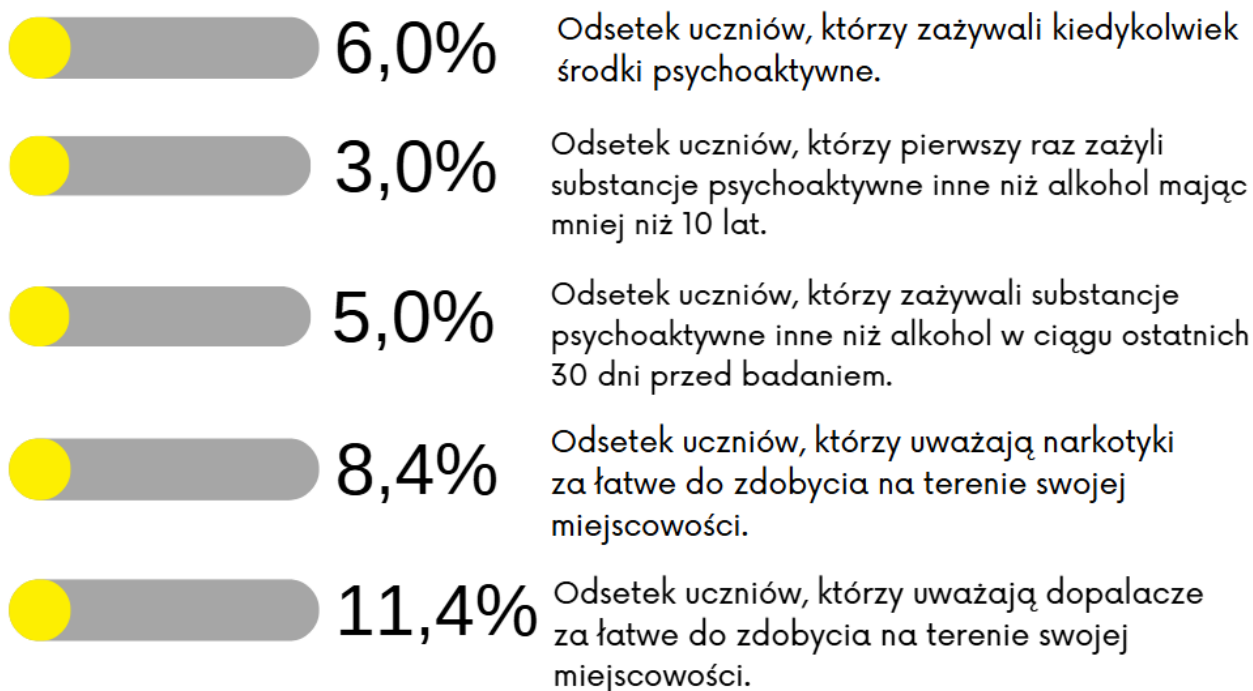

PROBLEM NIKOTYNOWY

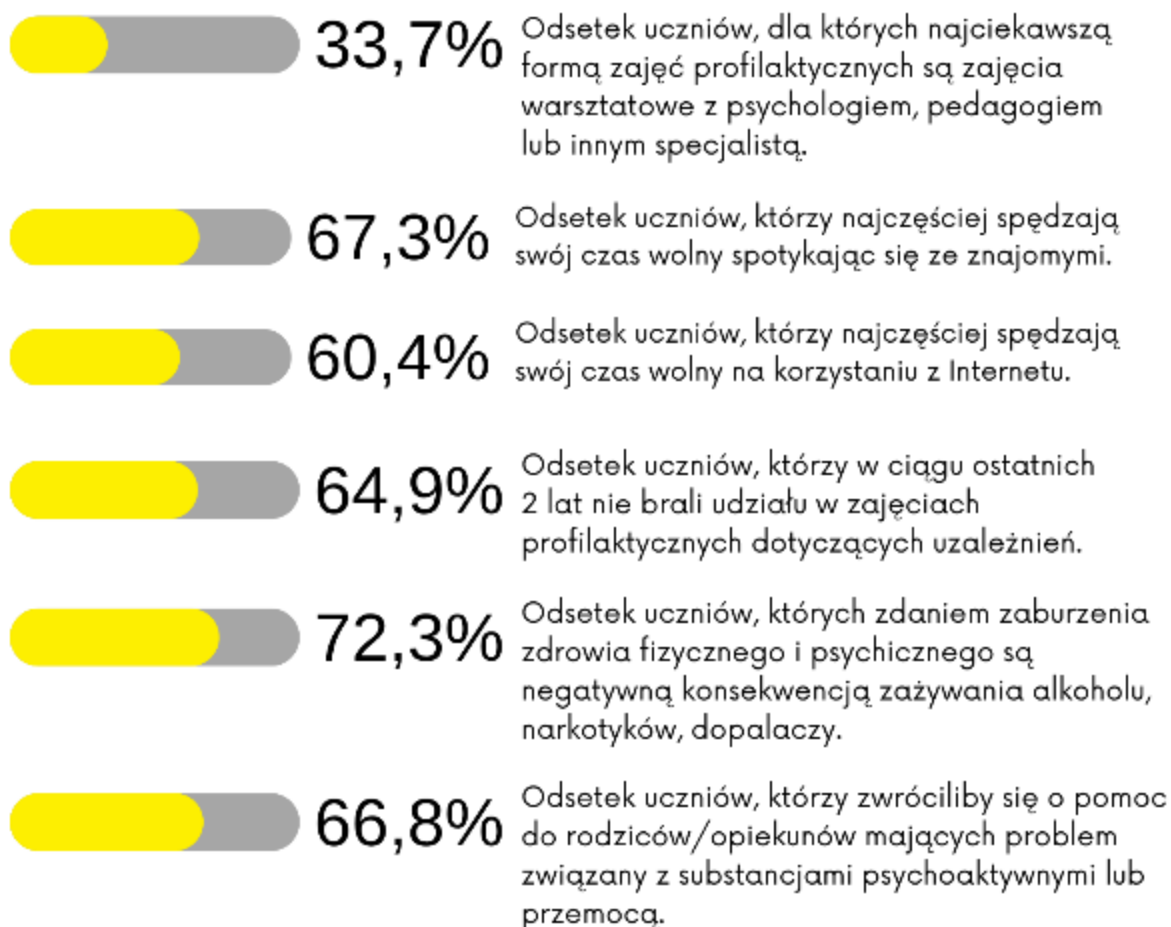
*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

PROBLEM ZWIĄZANY ZE ŚRODKAMI PSYCHOAKTYWNYMI INNYMI NIŻ ALKOHOL

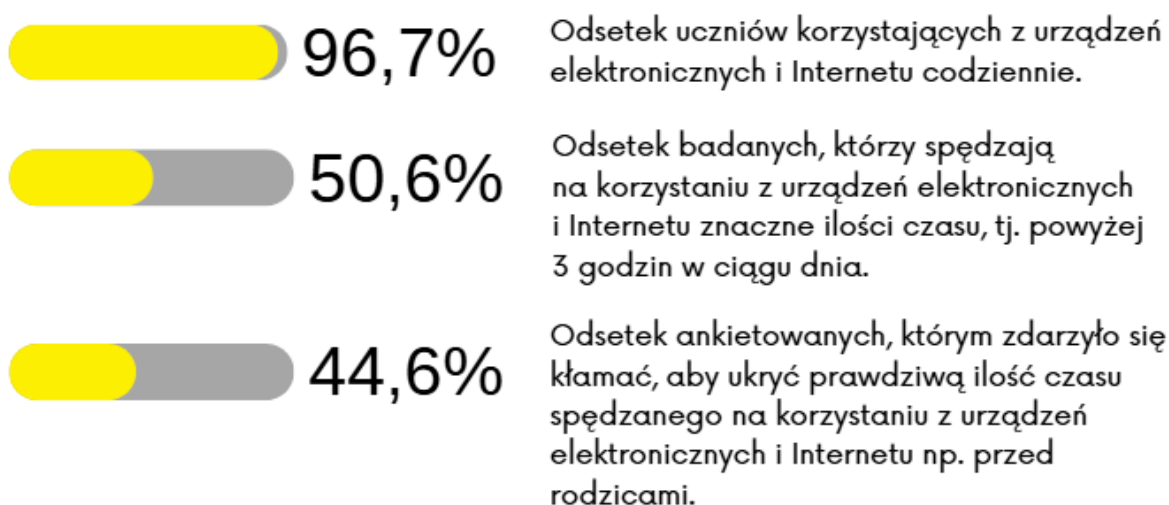
*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

PROFILAKTYKA I OPINIE DOTYCZĄCE OBSZARÓW TEMATYCZNYCH PODJĘTYCH W BADANIU

*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

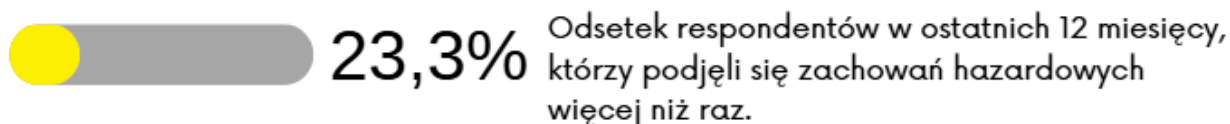
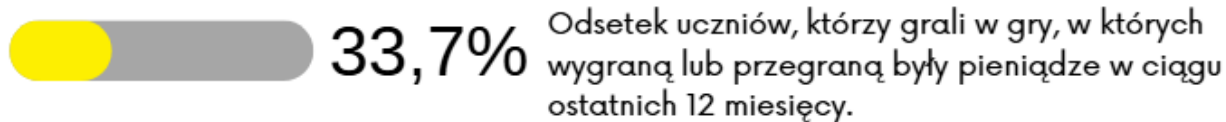
PROBLEM NADMIERNEGO KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

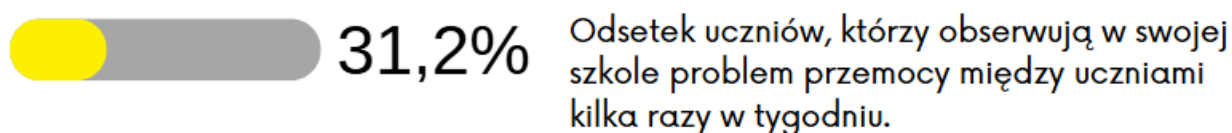
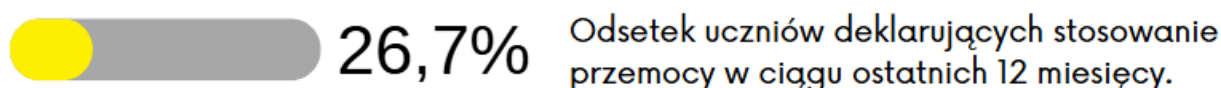
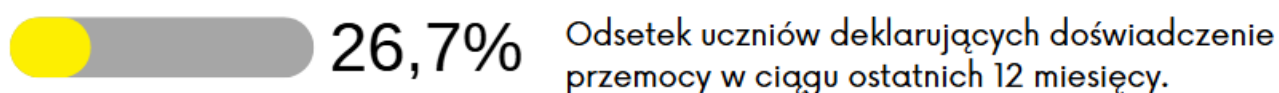

PROBLEM HAZARDOWY

*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

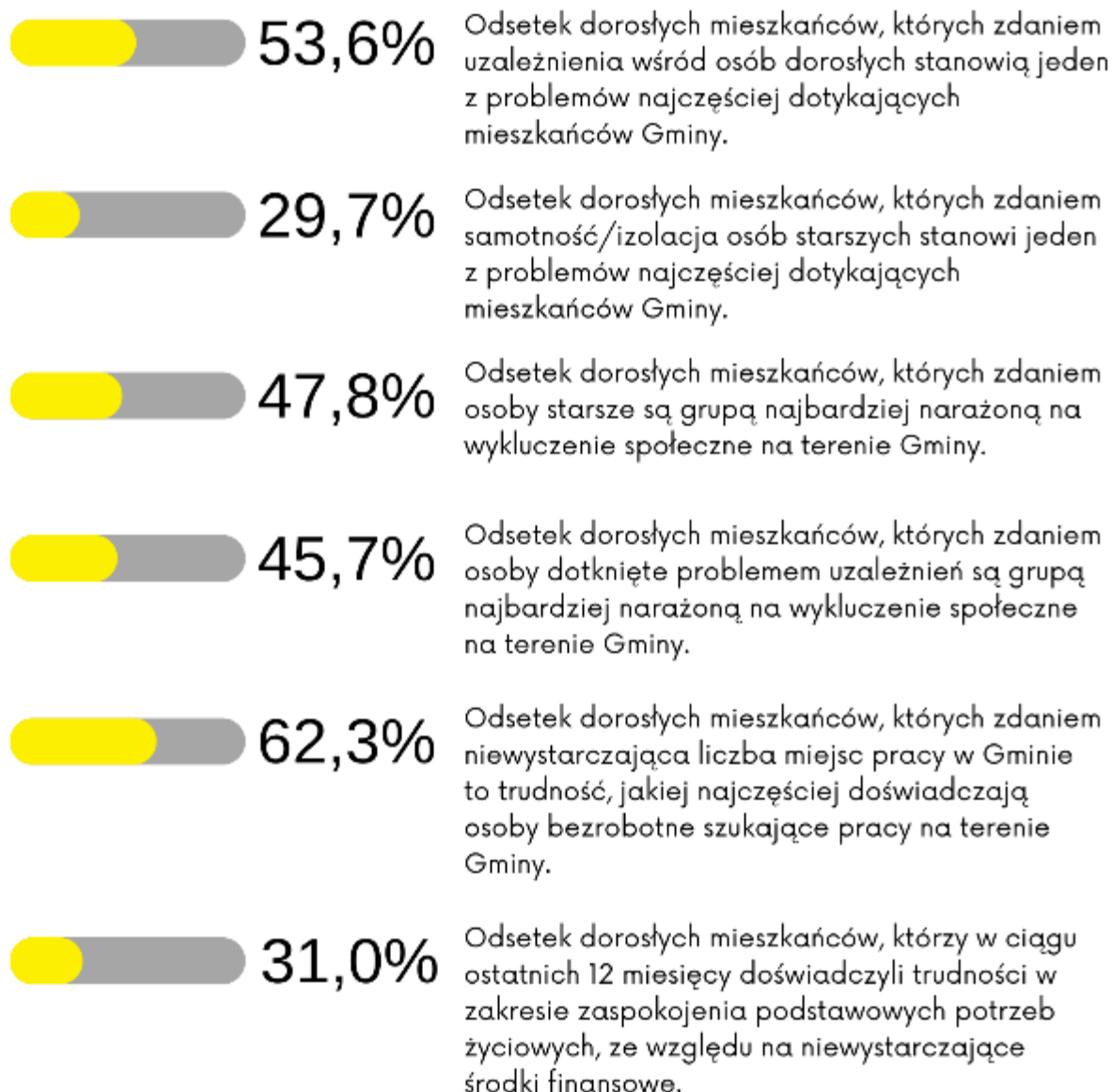
PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ

*Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=202

Dorośli mieszkańcy

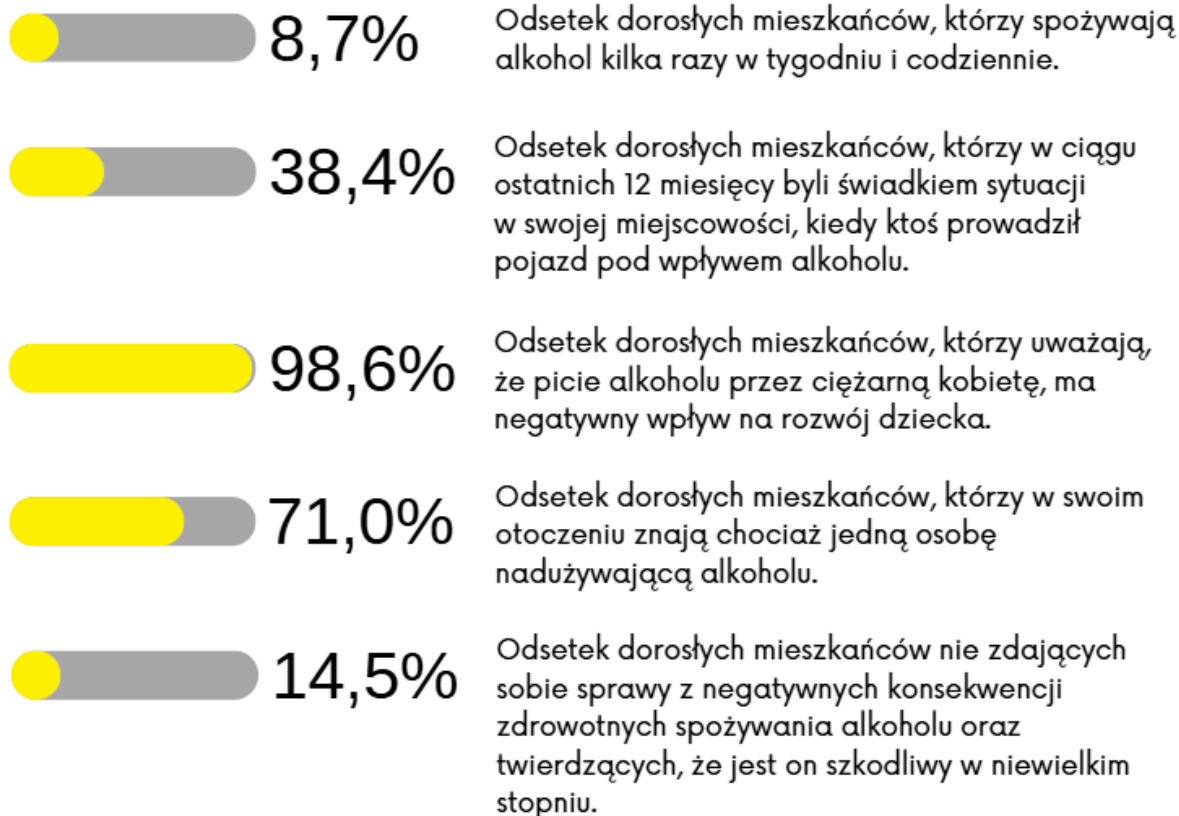
PROBLEMY SPOŁECZNE I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

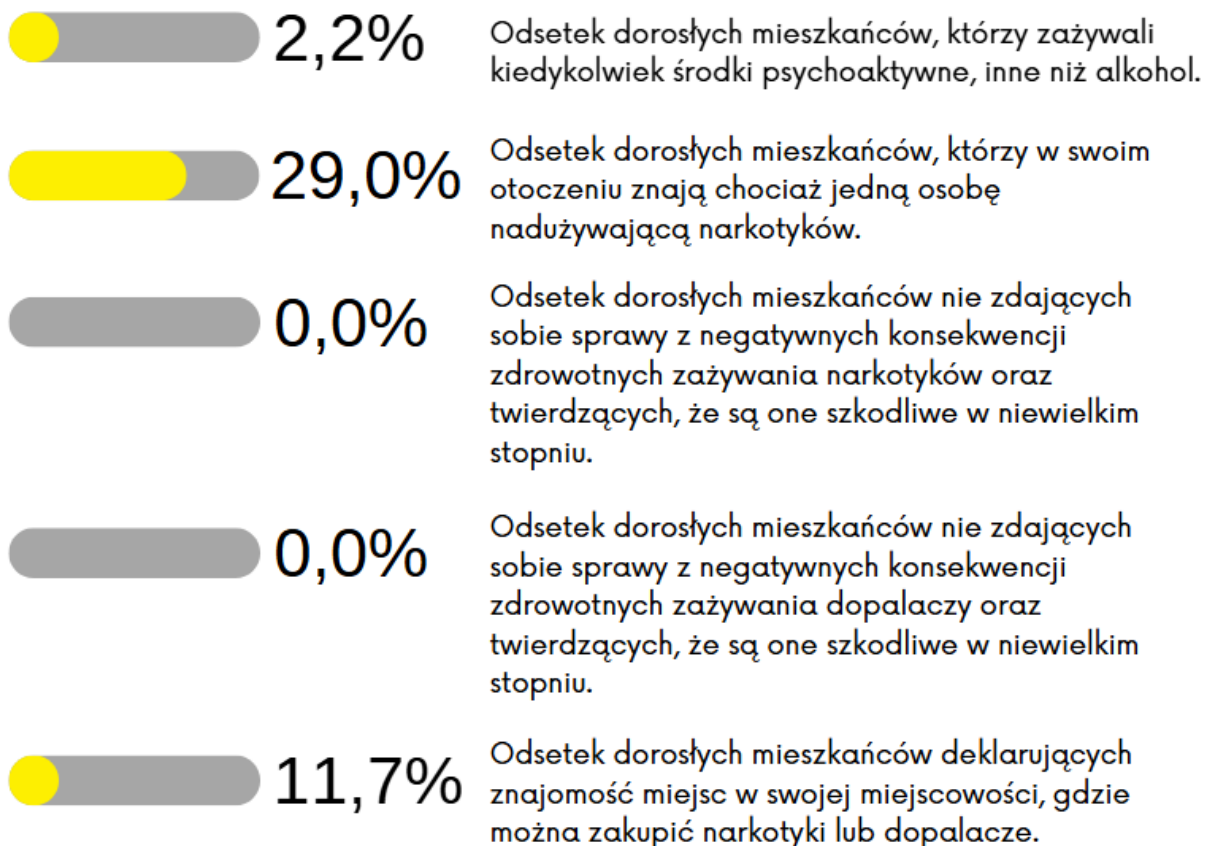

PROBLEM ALKOHOLOWY

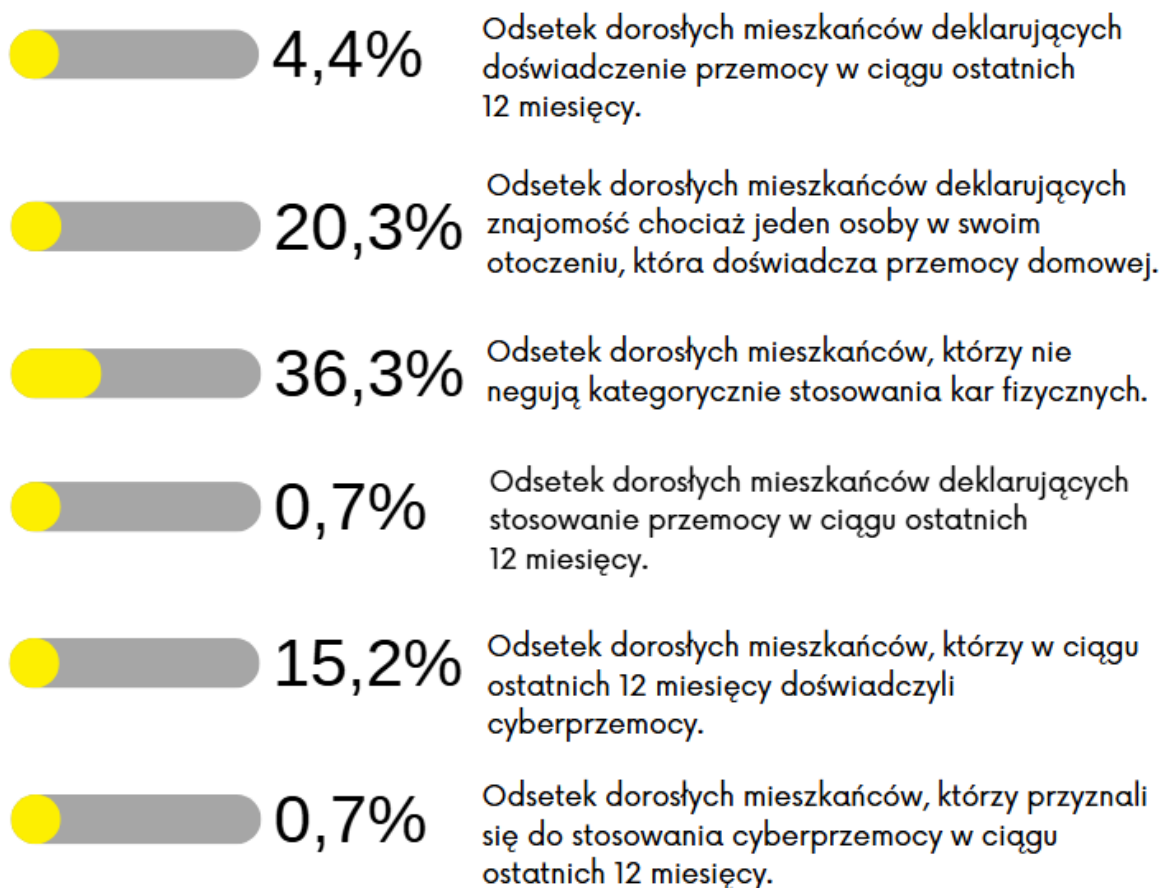
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

PROBLEM NARKOTYKOWY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

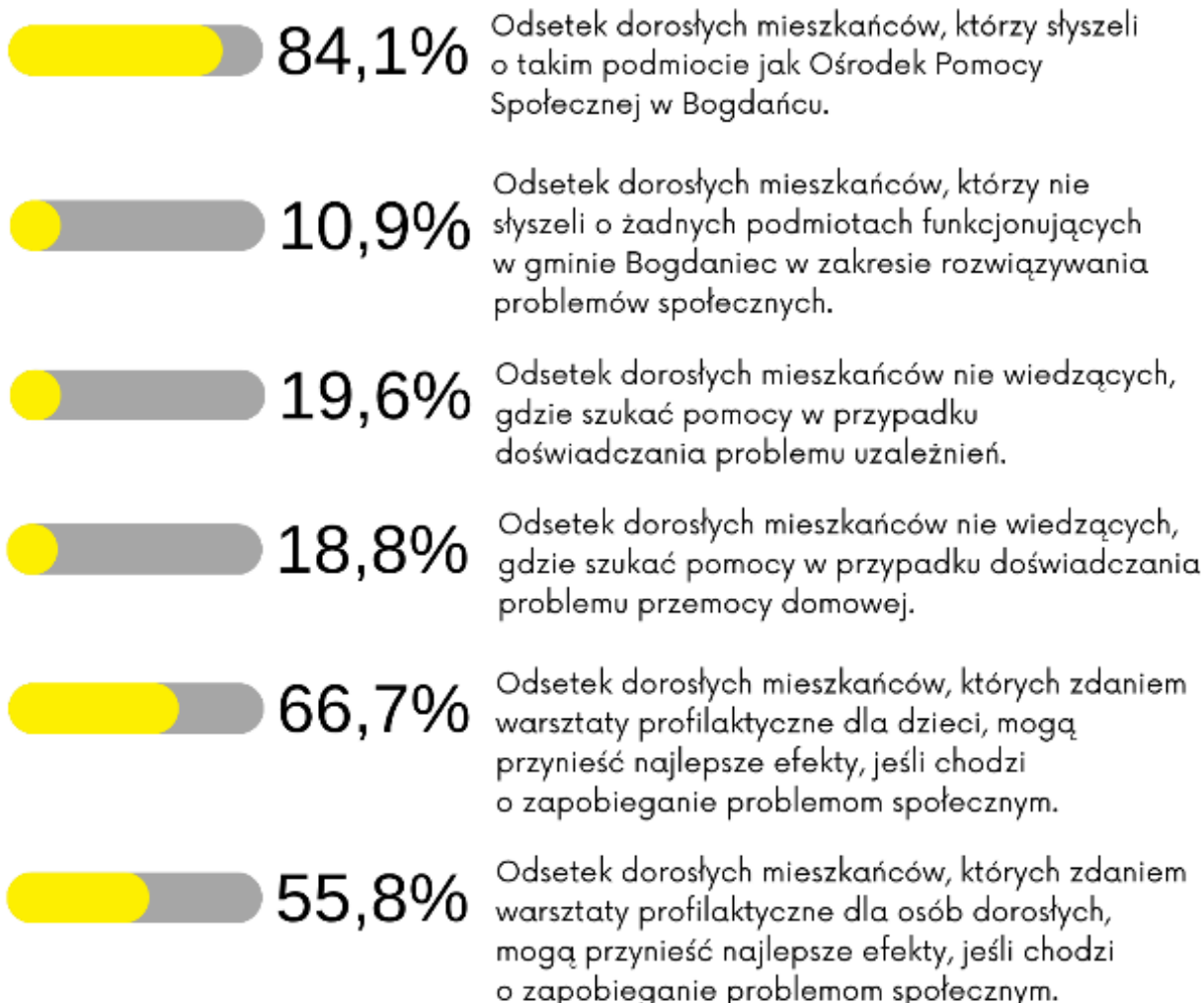
PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

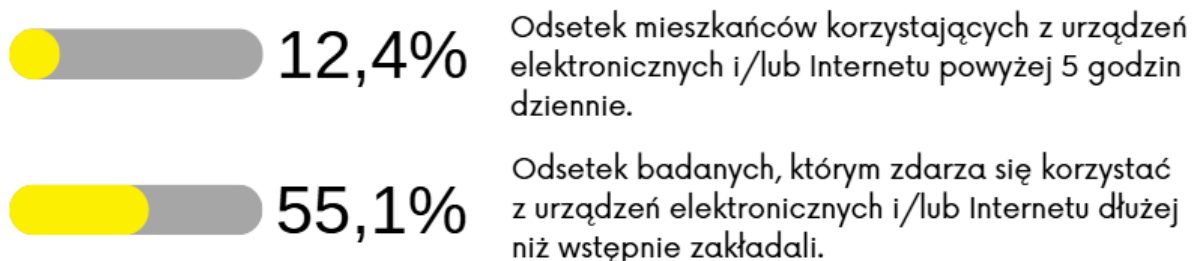

INFRASTRUKTURA POMOCOWA GMINY ORAZ PROFILAKTYKA

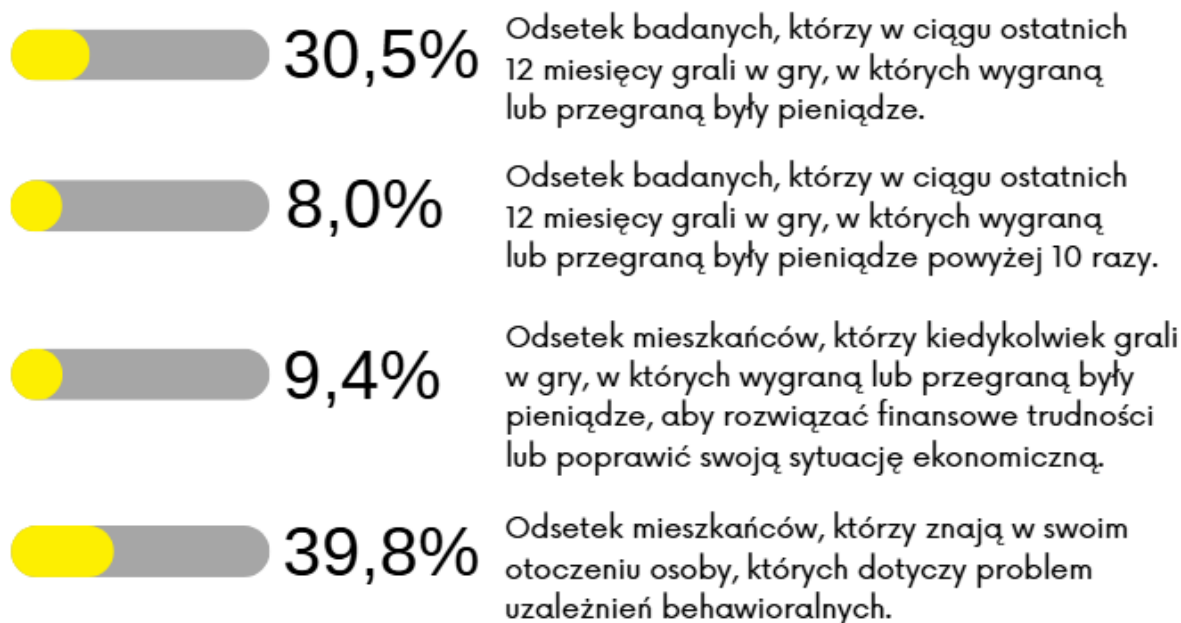
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH/INTERNETU

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

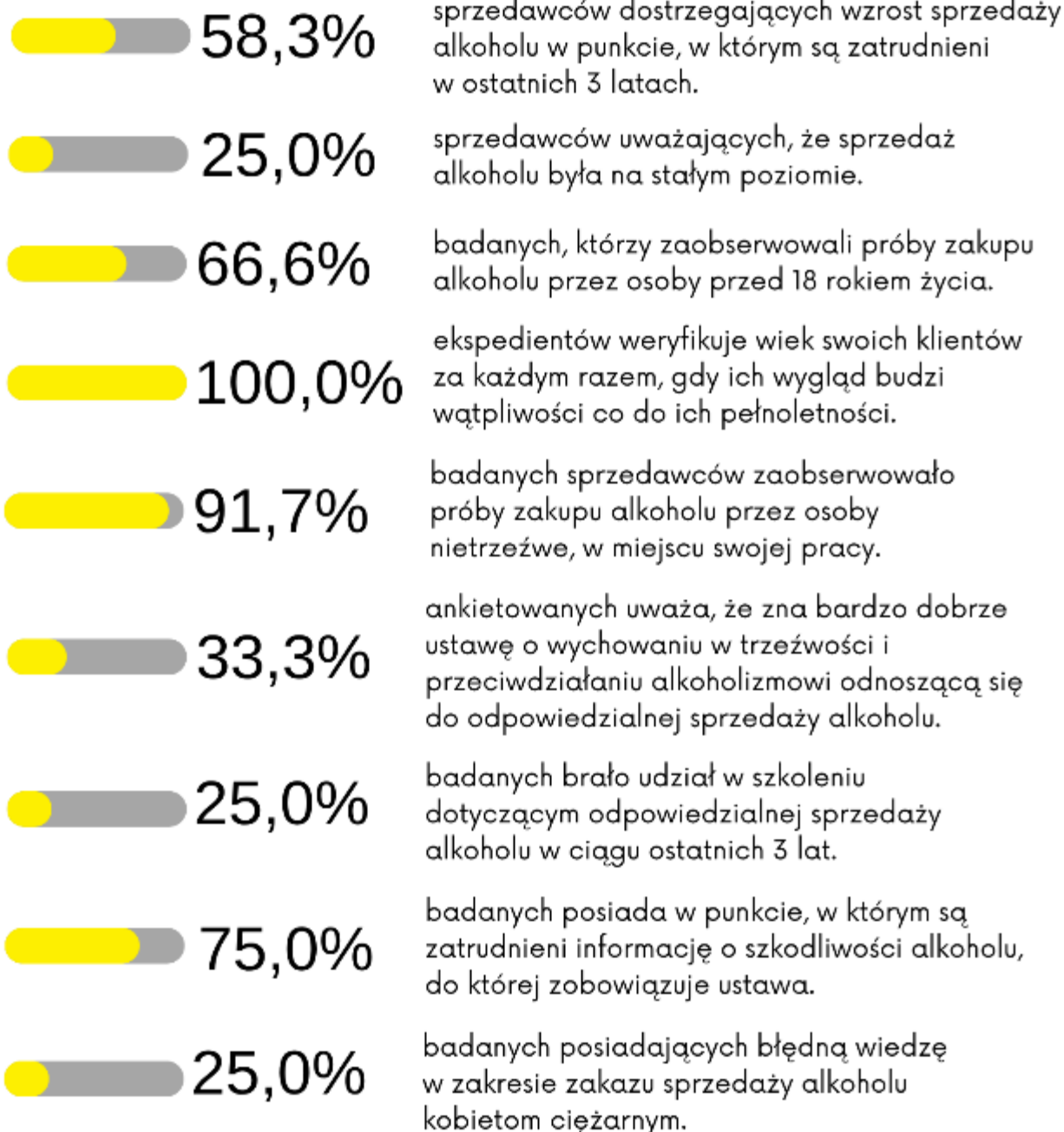
HAZARD

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=138

Sprzedawcy zatrudnieni w punktach sprzedaży napojów alkoholowych

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029 jest:

Zmniejszenie skali występowania oraz ograniczenie negatywnych konsekwencji związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i integracyjnych, wspierających mieszkańców gminy Bogdaniec w kształtowaniu zdrowych i bezpiecznych postaw życiowych.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych w obszarze profilaktyki uzależnień od alkoholu, innych środków psychoaktywnych oraz zachowań nałogowych, z naciskiem na dzieci i młodzież, w celu kształtowania prozdrowotnych postaw oraz podnoszenia wiedzy społecznej o konsekwencjach uzależnień.
2. Umożliwienie osobom uzależnionym oraz ich rodzinom korzystania z kompleksowej pomocy poprzez dostęp do terapii, wspieranie procesu reintegracji społecznej i zawodowej, rozwój lokalnych form wsparcia oraz współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami działającymi na rzecz tej grupy.
3. Regularne monitorowanie i analizowanie zjawiska uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk szczególnie narażonych, podejmowanie działań zapobiegających marginalizacji, wzmacnianie więzi społecznych oraz rozwijanie kompetencji osób zaangażowanych w profilaktykę i pomoc.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 oraz NPZ, który będzie obowiązywał w kolejnych latach.

Cel 1: Realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych w obszarze profilaktyki uzależnień od alkoholu, innych środków psychoaktywnych oraz zachowań nałogowych, z naciskiem na dzieci i młodzież, w celu kształtowania prozdrowotnych postaw oraz podnoszenia wiedzy społecznej o konsekwencjach uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ograniczenie dostępności alkoholu na terenie Gminy,
- zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY BOGDANIEC NA LATA 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów/działań profilaktycznych	UG, GKRPA, PP, ZI, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji
		Liczba uczestników programów/działań profilaktycznych	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UG, GKRPA, instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	GKRPA, placówki oświatowe, UG
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UG, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji
5.	Organizacja wypoczynku letniego/ zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UG, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
6.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, UG, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	

7.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UG, GOPS, GKRPA, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
8.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UG, GOPS, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Cel 2: Umożliwienie osobom uzależnionym oraz ich rodzinom korzystania z kompleksowej pomocy poprzez dostęp do terapii, wspieranie procesu reintegracji społecznej i zawodowej, rozwój lokalnych form wsparcia oraz współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami działającymi na rzecz tej grupy.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Stworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy PIK	UG, GKRPA
2.	Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UG
3.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY BOGDANIEC NA LATA 2026-2029

4.	Rozwój ruchu samopomocowego dla osób uzależnionych (AA) oraz grup samopomocowych dla osób współuzależnionych (AI-Anon) na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA) i grup samopomocowych dla osób współuzależnionych (AI-Anon) na terenie Gminy	UG, GKRPA, GOPS, NGO
5.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
6.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
7.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
8.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	GOPS, GKRPA, UG, NGO, placówki ochrony zdrowia
		Liczba udzielonych konsultacji/porad	
9.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
10.	Rozwój działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, m.in. w formie świetlic środowiskowych	UG, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji

11.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	GOPS
-----	---	--	------

Cel 3: Regularne monitorowanie i analizowanie zjawiska uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk szczególnie narażonych, podejmowanie działań zapobiegających marginalizacji, wzmacnianie więzi społecznych oraz rozwijanie kompetencji osób zaangażowanych w profilaktykę i pomoc.

Przewidywane rezultaty:

- Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowy, narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie środowisk przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym problem uzależnień wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Systematyczne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba zrealizowanych badań społecznych	UG, GKRPA, ZI, GOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY BOGDANIEC NA LATA 2026-2029

2.	Powadzenie szkoleń i innych działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń/innych działań edukacyjnych	UG, GKRPA
3.	Rozwój polityki antyalkoholowej w Gminie, m.in. poprzez wprowadzanie ograniczeń w zakresie nocnej sprzedaży alkoholu oraz zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy	UG, GKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla przedstawicieli podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom	Liczba szkoleń	UG, GKRPA, PP, ZI, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba uczestników szkoleń	
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UG, GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogdańcu.
2. Za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej odpowiada Wójt Gminy Bogdaniec.
3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy Bogdaniec.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi¹¹:
 - 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 14 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),

¹¹Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

- 16 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi¹²:
- 10 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 5 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 5 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bogdaniec na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹² Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Za udział w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu ustala się wynagrodzenie:
 - a) Przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 22% minimalnego wynagrodzenia,
 - b) Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 17% minimalnego wynagrodzenia.
2. Wynagrodzenie, o którym mowa przysługuje za udział w posiedzeniach Komisji, natomiast dodatkowe wynagrodzenie może przysługiwać za następujące czynności:
 - a) przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w wysokości 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - b) prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej podczas kampanii społecznych i innych środowiskowych form promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień, w wysokości 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - c) prowadzenie prac administracyjnych związanych z funkcjonowaniem Komisji i sprawozdawczością z realizacji programów profilaktycznych miesięcznie, w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę.
3. Wynagrodzenie będzie wypłacane na podstawie potwierdzenia wykonania pracy, sporządzonego na podstawie listy obecności, stanowiącej załącznik do protokołów z posiedzeń Komisji.
4. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu przysługuje również zwrot kosztów udziału w szkoleniach i konferencjach, które są elementem podnoszenia kwalifikacji i umiejętności w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zwrot kosztów dojazdu.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach procesu ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę danych zastanych (dokumentów),
- badania ilościowe (np. ankietowe skierowana do adresatów Programu),
- badanie jakościowe (np. poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu).

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Wójt Gminy Bogdaniec we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie gminy Bogdaniec, corocznie będzie sporządzać raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, a następnie przedkładać go Radzie Gminy Bogdaniec w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Ponadto Wójt Gminy zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Centrum w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.
5. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii.
8. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
9. Raport o stanie Gminy Bogdaniec za 2022, 2023 i 2024 rok.
10. Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Bogdaniec za 2022, 2023 i 2024 rok.
11. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Bogdaniec w latach 2022-2024.....	18
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Bogdaniec na przestrzeni lat 2022-2024	18

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bogdańcu wobec osób z problemem alkoholowym w latach 2022-2024	14
Tabela 2. Analiza przestępczości w kontekście nadużywania alkoholu oraz przestępstwom przeciwko rodzinie i opiece na terenie gminy Bogdaniec w latach 2022-2024	16

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024.....	12
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Bogdaniec na przestrzeni lat 2022-2024	19

